

„JSEM NADÍM Z JERUZALÉMA,“ slyšela jsem říkat nějakého muže plynou angličtinou se silným arabským přízvukem. Do přednáškového sálu jsem dorazila pozdě. Maria, italská hostitelka, sotva čtyřicetiletá žena středomořského vzhledu s tmavými vlasy a ochraptělým hlasem kuřačky, mě tlačila, abych rychle zaujala místo na pódiu.

Dala jsem si záležet, co možná nejtíšeji jsem usedla na volnou židli, která tu na mě čekala, a zvědavě jsem se zadívala na člověka, který právě mluvil.

Výhled mi ztěžovalo tlumené osvětlení. Naslouchala jsem Nadimovu teplému, příjemnému hlasu a v hlavě se mi ozval jiný hlas.

„Operace Lité olovo“ – tak nazýval hlasatel zpráv válku, jež zuřila v zemi, odkud jsem přijela. Oznamoval, že do Gazy pronikly letecké a pozemní jednotky a palbou reagují na útoky na hranicích pásma Gazy. Jmenoval teroristické organizace, které během posledních týdnů odpálily na příhraniční osady přes šedesát raket.

Když jsem dostala pozvánku na víkend v Římě, válka už probíhala. Sdružení snilků chtějících změnit realitu na Blízkém východě nicméně zvalo izraelské a palestinské mírové aktivisty na třídní kongres.

Přislíbila jsem účast, odcestovala do Říma a nyní naslouchala slovům Nadíma Abú Háního z Východního Jeruzaléma.

„Dorazil jsem na letiště čtyři hodiny před odletem,“ vyprávěl, „a dal lidem z ochranky svůj lístek. Odvedli mě k bezpečnostní kontrole a přenechali svévoli detektoru kovů, který začal na moji počest pískat. Odvedli mě do vedlejší místnosti a tam začali s otázkami. Bezpečnostní zmocněnec chtěl vědět, kam jedu a proč. Řekl jsem, že jedu do Říma, abych přinesl mír. Při těch slovech se všichni kolem dali do hlasitého smíchu.“

Než sem odjela z domu, stěžoval si Dani, můj muž, že nás tenhle sen stojí spoustu peněz, že moje cesty v mírových záležitostech financujeme už léta. Podle něj jakožto finančního poradce se takové výdaje nevyplácejí. „Zabýváš se tím už třicet let a nic to nepřineslo. Kdybys byla moje klientka, už dávno bych ti poradil zavřít krám.“

Mlčela jsem. Věděla jsem, že má pravdu.

„Ovšem před třiceti lety jsi jenom chodila na demonstrace,“ pokračoval, „a to nic nestálo.“

Něco uvnitř mi říkalo, že to bude jedna z mých posledních mírových konferencí.

„Pak už budeme dávat peníze jen na válku,“ slíbila jsem, abych Daniho pobavila.

Umlčela jsem myšlenky, které se mi honily hlavou, a soustředila se na to, co vyprávěl Nadím.

„Chápu,“ řekl sekurifák s přehnanou vážností a požádal mě, ať počkám. Nejdřív si v počítači našel informace, prohlá-

sil, že jsem zřejmě v pořádku, a omluvil se, že musí prověřit riziko plynoucí z mé rodinné situace. Položil mi řadu otázek ohledně mé ženy a dětí a dotazoval se, zda jsou mezi nimi teroristé. ‚Co se týče manželky, je má odpověď jednoznačná, avšak pokud jde o děti,‘ povídám mu, ‚odpovídá se mi složitě, protože mému staršímu synovi je deset a půl roku a mladšímu devět.‘ Na řadu přišli další příbuzní. Vysvětlil jsem, že mám osm sourozenců, přesněji řečeno sester, bohužel jsem jediným synem svého otce.

‚Jsou ve vaší rodině teroristé?‘ chtěl vědět.

Pokud by byl v naší rodině terorista, pomyslel jsem si, tak bych to mohl být jedině já. Moje sestry se dávno vdaly a rozptýlily do všech světových stran, žijí v Jordánsku, v Gaze, v Dubaji, v Egyptě.

‚Jste členem nějaké teroristické organizace?‘

‚Ne.‘

‚Podílel se někdo z vaší rodiny na teroristických akcích? Byl za to zatčen? Dobrovolně se přihlásil?‘

Osmkrát jsem odpověděl ne.

O víc než dvě hodiny později mi sice povolil vycestovat, oznámil mi však, že letadlo, kterým jsem měl letět, mezitím odstartovalo. Pokoušel se mě uklidnit sdělením, že hned, to znamená za pět a půl hodiny, letí další, a mně bylo jasné, že i tentokrát budu zabíjet čas v Duty Free.

Ten muž určitě nechápal, proč se na něj usmívám, nemohl totiž vědět, že miluju Duty Free a že Duty Free miluje mě. Všichni mě tam znají – to je ten Nadím Abú Hání z Jeruzaléma, co kupuje boty, košile, sportovní oblečení, trenýrky... kupuje všecko, pokaždé má čas.

Jak už jste určitě pochopili, zmeškal jsem letadlo a do Říma přijel pozdě, zato ale v nových teniskách.“ Ukázal si na nohy.

V publiku se zase ozval smích a já si všimla, že se směju taky.

„Prosím, omluvte mé zpoždění,“ zakončil to.

Ten ví, jak vyprávět příběh, pomyslela jsem si obdivně.

„Co děláte? Myslím v zaměstnání?“ tázal se jeden z posluchačů.

„Živím se tím, že učím na univerzitě italštinu, a ve volném čase pracuji pro lidskoprávní organizace.“

„Co pro ně děláte?“ ptal se ten muž ještě.

„Filmuju,“ odpověděl krátce a zmlkl.

„Takže natáčíte, co vám dělají?“ vykřikl někdo z publika.

Nadím neodpověděl, posunul už mikrofon k Marii.

Netušila jsem, že toho dne mezi námi něco začne, ani bych si nedokázala představit, že budu jednoho červnového večera o tři roky později sedět v kuchyni a uvažovat, jestli se zítra dopoledne v jedenáct třicet sejdeme u soudu.

Prohlédla jsem si ho lépe, ty pěkně vykrojené rty, kulatou tvář. Můj pohled se zastavil na dlouhých řasách, které mu stínily oči. Brýle se stříbrnou obroučkou, posazené na hlavě, mu zdobily vlasy jako koruna.

Arabové brýle nenosí, prolétlo mi hlavou a hned jsem tu rasistickou myšlenku potlačila.

Publikum se Nadímovi za jeho řeč odvděčilo aplausem.

Maria se obrátila s otázkou na mě.

„Jsem z Izraele, z Tel Avivu,“ řekla jsem.

„Taky vás na letišti vysvlíkli?“ vykřikl někdo.

Chtěla jsem tomu milému muži odpovědět, že my neunášíme letadla ani nevyhazujeme do povětří domy, nenecháváme

na ulicích vybuchovat bomby a nenosíme na procházky výbušniny v taškách, ale rozhodla jsem se poznámku ignorovat. Za zpoždění jsem se zdvořile omluvila.

„Odlet se jako obvykle z bezpečnostních důvodů zdržel, takže jsem přijela pozdě.“

Opět ke mně dolétla poznámka: „Proč jste zas začali válku?“

Samozřejmě bych proti stíhačkám nemohla argumentovat raketami mířícími na izraelské cíle, pozadí bojů bylo těžké objasnit a abych řekla pravdu, ani jsem neměla detailní informace. Rozhodla jsem se vyhnout přímé konfrontaci.

„Stát Izrael přijal všechny Židy, kteří byli vyhnáni v diaspoře,“ začala jsem místo toho. „Do naší země přišli ti, kdo přežili holocaust. Přišli i ti, kteří utíkali před hrozbou stalinismu a před pogromy v arabských zemích. Stát Izrael je v podstatě psychiatrické zařízení pro Židy trpící posttraumatickým syndromem.“ Přemýšlela jsem, jak to vysvětlit. „Všichni jsme přišli do Izraele proto, abychom si vzájemně pomohli najít ochranu před existenční hrozbou. Hledali jsme uzdravení pro své duše i těla, chtěli jsme překonat svá traumata.“

Říkala jsem, že lidé v mé zemi jsou hospitalizovaní, že touží po normálním životě, že zoufale potřebují lékaře, který by jim přinesl uzdravení a klid. „Lidé v této zemi hledají způsob jak přežít. Ale klid a jistotu, po nichž touží, dosud nenašli, ani v míru, ani ve válce.“

Řekla jsem, že naše sanatorium naráží na další problémy, že situace je čím dál komplikovanější, neboť Palestinci ani arabští sousedé nechtějí naši přítomnost akceptovat.

Hledala jsem Nadímovy oči, chtěla jsem vidět, zda se ho moje slova dotkla, ale z jeho pohledu jsem nemohla nic vyčíst.